

heid, en zoo doet immers ook een plaats. Een profeet des Konings, a Minister van de schare der ambt dragers m. En daarom dat stel van i, om met één are al het land

gij teekend niet juist verkeerd, de Kerkeraden, nt de Synode; aar het is zoo

at, dat tusschen in keer-rad in at: de Dominee is de spil van

r, dat de Kies-kenen kiezen, op een dorp of zes staat, rom de Ouder-nee overstem-nschelijke

de dit onom- den Dominee dorp, chtigde leden n mannen be- nices inzich-ning Jezus in dan verklaart in beroerden kelijke ver- 2 aan; en is k niet beves-

n Kerkerad nog soms las- inslopen, elk t in behande- armeed al wat

vergingss iets Dominees zin geschild' van, maak er een orshands niet hil bij Rad 2. ker van, dat

er nog niet een geheel gen, waarme li, dan klaagt keraadsleden hem kerken, n, of iets der- horst ze voor- an het hoofd Rad 2 hem : boosdoener t gezet.

1200 kerken die het rijk de Ouder- als machte- lij alleen is n door dezen

ijn toch ook reestelijk op Kerkeraad

it geval een e, het dusver n; en gesplitst, neenteleden. telt alleen n nul in het

voel over de een vertakt

zijn zoo in van de 1200 raai aan de tag heel de

zijn „Cal- t. Uitgever terdam. en Gesellius en naar het gen persoon drie keurige verende herke bezoekers eugenis van schonk, te bevelen.

d, en toch opend, ver- u midden- hien strijd jongelingen

zijn „Cal- t. Uitgever terdam. en Gesellius en naar het gen persoon drie keurige verende herke bezoekers eugenis van schonk, te bevelen.

d, en toch opend, ver- u midden- hien strijd jongelingen

zijn „Cal- t. Uitgever terdam. en Gesellius en naar het gen persoon drie keurige verende herke bezoekers eugenis van schonk, te bevelen.

d, en toch opend, ver- u midden- hien strijd jongelingen

zijn „Cal- t. Uitgever terdam. en Gesellius en naar het gen persoon drie keurige verende herke bezoekers eugenis van schonk, te bevelen.

d, en toch opend, ver- u midden- hien strijd jongelingen

zijn „Cal- t. Uitgever terdam. en Gesellius en naar het gen persoon drie keurige verende herke bezoekers eugenis van schonk, te bevelen.

Ze leert dat Adam, naar zijn wezen en natuur beschouwd, en gerekend buiten dit bijzondere Godsgeleide, tweemaal strijdige machten in zich gevoelde: een drang naar heiligheid, en een valsch begeren. Dat deze twee vleeschelijke machten in hem strijd voerden. En dat dit ontwaken van strijd tusschen deugd en zonde in zijn binnenste op zichzelf niets zondig is, maar tot het wezen en de natuur van den mensch behoort, zoo men hem neemt in *puris naturalibus*, d. w. z. in zijn naakte natuur, zonder het hooger Godsgeleide er bij.

Maar dat nu de Schepper, om den mensch niet willoos aan deze slingerling tusschen goed en kwaad over te laten, hem „een gouden teugel“ er bij had gegeven, t. w. de oorspronkelijke gerechtigheid, en dat deze, bij zijn natuur bijkomende, hem een macht schonk, om die begeerte naar het zondige te beteugelen.

Hiermee overeenkomstig kon ook de val in niets anders bestaan, dan dat de mensch, dezen teugel verloor, de oorspronkelijke gerechtigheid kwijt raakte, en nu in zijn *puris naturalibus*, d. i. in zijn bloote natuur overblijvende, de gerechtigheid wel mist, maar overigens geen schade leed.

Op dit punt aangekomen heeft echter de Roomsche kerk de noodlottige gevolgen van haar voorstelling gevoeld, en is er ook voor uit den weg gegaan, doch op een wijze die het verband uiteenrukt.

Deze vaders dit inziende hebben daarom geheel deze Roomsche voorstelling gewijzigd, en met de Heilige Schrift aangetoond, dat Adam niet „in puris naturalibus“ geschapen was, om er daarna nog een „gouden teugel“ bij te krijgen, maar dat integendeel de oorspronkelijke gerechtigheid hem ingeschapen was, en niet bij zijn natuur bijkwam, maar er toe hoorde. Het paard dat ik den teugel afneem is er evengoed paard om. Maar een schip waar ik het roer van aflicht, kan niet meer voort, ook al blijft het nog altoos een schip.

En zoo nu leerden onze vaders, dat de oorspronkelijke gerechtigheid of het beeld Gods niet iets buiten onze natuur, maar in onze natuur was, en niet van ons kan gescheiden, of onze natuur zelve werd gedeeld.

Val in zonde had daarom, naar de leer onzer vaders, niet ten gevolge dat de mensch iets verloor, dat hem niet was ingeschapen, of buiten hem stond, maar iets dat bij hem hoorde en hem inleevende was.

De zonde, zoo leerden ze, is daarom volstrekt geen enkel *genus* of enkel *ontententis* van gerechtigheid (*carantia justitiae*), maar wel terdege omzetting van positieve krachten in krachten die nu negatief werken. De zonde is een booze macht.

Nu heeft echter Dr. Böhl zijn pad weer voor een aanmerkelijk deel buiten deze goede wegen van onze vaders gekozen, en is deels tot Rome teruggegaan, deels Melancthon nagevolgd, deels min goede Philosophie aangelepen.

Hij toch stelt het zoo voor, dat gelijk Rome leert, de mensch wat zijn natuur aangaat buiten de gerechtigheid staat, en dat het Beeld Gods hem niet is ingedrukt, maar slechts als een *sfeer* om en boven hem was, en als een licht hem van buiten bestraalde.

Hiermee saamhangend doet hij u gelooven, dat de begeerte op zich zelve geen zonde zou zijn.

En, wel verre van nu voor de consequentie terug te deinsen gelijk Rome deed, leert hij nu openlijk, dat dus de zonde eenvoudig het *genus* en de *ontententis* van die steer der oorspronkelijke gerechtigheid is, en dat de mensch na den zondeval dus zoo kwam te staan als hij naar zijn wezen, zonder die bijkomende gerechtigheid, oorspronkelijk in zijn *puris naturalibus* stond om alnu een andere steer in te ademen, die hij noemt de *sfeer* des Doods.

Hiermee nu is geheel de leer van den Mensch, van het Beeld Gods en van de Zonde op onschriftuurlijke paden geleid, en na dit verkeerde fundament geleid te hebben, kon hij nu wel niet anders komen, dan tot een eveneens verkeerde Christologie.

Immers, stelt men de zaak eenmaal zoo voor, dat de zonde enkel iets negatiefs is, en alleen bestaat in het wegvallen van de oorspronkelijke gerechtigheid, en dat dus de mensch, gelijk hij in zonde zijnde, bestaat, op zichzelf, in zijn *puris naturalibus*, ongeschonden bleef; alsmede dat *begeerte* naar het kwaad nog geen zonde is, — dan natuurlijc belet niets u om deze twee te vereenigen: 1°, dat Christus *zonder zonde* was, en 2°, dat hij desniettemin de *puris naturalibus* met hun verkeerde *sfeer* aannam, en dus ook in zich droeg dat *begeerte*.

En zoo verklaart het sich dan ook uitnemend, hoe Dr. Böhl, met zulk een „leer van den mensch“ en zulk een „leer van schuld en zonde“ voor oogen, er toe gekomen is, om ook op den Christus de toerekening van Adams opstand tegen God toe te passen, en Hem ook wat de innerlijke schuld betreft, voor te stellen als staande met ons op één lijn.

Doch dan gevoelt men ook tevens, hoe Dr. Böhl, zij het ook met de uitnemendste bedoelingen, en zonder iets anders te willen dan de verheerlijking van onzen Heere en Zaligmaaker, toch ongemerkt door zijn filosofisch uitgangspunt van het dualisme in den mensch, op een dwaalspoor is geraakt, waarop niemand, die bij Gods heilig Woord leeft, hem volgen kan of mag.

Dit is ons een oorzaak van groote smart. Reeds voor jaren was de verwachting groot van wat Dr. Böhl, ook als *Dogmaticus* worden kon; maar reeds de oude Kohlbrugge waarschuwde schrijver dezes voor jaren, om toch op de ontwikkeling van Dr. Böhl niet al te gerust te zijn.

Hij had dienaangaande een somber voorgevoel. Thans, nu dit sombere voorgevoel van Dr. Kohlbrugge maar al te seer gebleken is juist te zijn, rest ons niet anders, dan

met de bescheidenheid die ons tegenover een man als Dr. Böhl voegt, en met warme waardeering voor het vele dat hij voor de zake Gods deed, niettemin ten ernstigste en ten nadrukkelijkste te protesteeren tegen zijn poging om onder Gereformeerde banier een scheepje te laten uitvaren, dat zoo onschriftuurlijke en ongereformeerde, deels Roomsche, deels Melancthonianaasche, deels Philosophische lading dekt.

Intusschen leide niemand uit het bovenstaande af, als bedoelde Dr. Böhl met *voorbedachten vade* deze geheele ontwringing van de Gereformeerde belijdenis te aanvaarden.

Dit is volstrekt niet het geval. Op meer dan ééne bladzijde komt het uit, dat hij persoonlijk en voor zich zelf van geen zweem van zonde in den Immanuel weten wil, en dat hij de Roomsche anthropologie afkeurt en verwerpt; en dit constateeren we met dankbaarheid.

Ook bij hem zijn gelukkige inconsequentien. Toch ontneemt dit aan onze critiek in niets haar recht.

Dr. Böhl treedt op met een *Dogmatick*, niet met een persoonlijke geloofsbelijdenis; en bij een *Dogmatick*, een ieder zal het toestemmen, komt het juist aan, niet op de druiwentrossen die ge aan de takken bindt, maar op den wortel waaruit ge de druiven laat wassen.

Bij een dogmaticus moogt ge u dus niet niet laten blinddoeken door zijn persoonlijke betuigingen, maar moet ge keuren de fundamente die hij legt, en dan mag niet anders geoordeeld of de drie in onderling verband staande stellingen: 1°, dat niet het beeld Gods in den mensch, maar de mensch in het beeld Gods geschapen was; 2°, dat de zonde alleen negatief zij te vatten; en 3°, dat aan den Christus, *evenals aan ons*, de schuld van Adam was toegekend, — worden duidelijk door hem geleerd, en hiermee geheel het gebouw der Gereformeerde Dogmatick van zijn grondslag afgeschoven.

Met de stukken toonen we dit nader aan. KUYPER.

Oproeping voor het Synodaal Convent.

De uitnodigingsbrief, die door den Kerkeraad van Voorthuizen aan de Kerkeraden, die weer onder de Kerkenoording van 1619 leven, gezonden werd, was van dezen inhoud:

VOORTHUIZEN, 12 Mei 1887.
Aan den Eerw. Kerkeraad.
GENADE, BARMHARTIGHEID, VREDE ZIJ U.

De Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk te Voorthuizen, daartoe aangezocht door de broeders die op 11-14 Januarij deses jaars te Amsterdam in Congres vereenigd waren, ten einde de Reformatie der Kerken te bespreken, komt thans tot de Kerkeraden, die tot de Kerkenoording van 1619 zijn teruggekeerd, om U uit te noodigen, deel te willen nemen aan de voorbereidende werkzaamheden van het Synodaal Convent, dat, zoo de Heere wil, op Dinsdag 28 Juni e.k. en naar wij gissen, drie of vier volgende dagen te Rotterdam zal worden gehouden. Deze voorbereidende werkzaamheden zullen moeten bestaan in drielei, en wel:

1°, in het benoemen van twee of meer afgevaardigden, waaronder twee met recht van stem, en wel, zoo dit kan, één Bediener des Woords en één Ouderling, om op beoeldd Convent namens hun Kerk tegenwoordig te zijn en te handelen;

2°, in het tijdig mededeelen aan den Kerkeraad van Voorthuizen van al zulke punten, vragen en voorstellen, als Uwe Kerk in behandelings wenscht te zien komen; en

3°, in het bespreken in Uwe Kerkeraad van de U later toe te zenden Punten van behandelings; het gelasten van U afgevaardigden op die punten; en het uitreiken aan deze van *credentia* of *geloofsbriefjes*.

Uit dien hoofde verzoekt de Kerkeraad U, uiterlijk binnen veertien dagen na dagteekening dezes, hem opgave te willen doen toezenden 1°, van de door U benoemde afgevaardigden, met aanwijzing van hen, die stemmen zullen, en 2°, van de punten en vragen, die Gij gaarne in bespreking zaagt komen.

Na ontvangst dezer vragen en punten, zal het agendum door de Kerkeraden van Amsterdam en Rotterdam, volgens opracht van het Congres, U tijdig worden toegezonden.

Bij het stellen der punten zult Gij in het oog willen houden, dat de vergadering die saam komt, een Synodaal Convent en geen Synode is, en alsook het recht mist om hetzij de belijdenis, hetzij de Oeuring der Kerken in behandelings te nemen.

Voor wat aangaat onze uitnodiging tot het houden van een Dank, Vasten- en Bededag, verwijzen we naar bijgaande circulaire.

En hiermede U en Uwe Kerk Gode en den Woorden Zijner genade bevelende, blijven wij Uwe Broeders in Christus Jezus, de Kerkeraad van Voorthuizen, W. VAN DEN BERGH, Praesit. W. VAN DE BLEEK, Scriba.

Bij dezen uitnodigingsbrief was gevoegd een stichtelijke opwekking tot het houden van een Dank-, Vasten-, en Bededag, die aldus luidde:

„*Stondt sterk aan in het gebed, en waakt in hetzelve met dankzegging.*“
Zoo roept de HEERE ook thans in Zijn Woord ons toe.

Is er geen reden tot dankbaarheid? Tot dankzegging, omdat onze getrouwe God de oogen opende voor jarenlange ontrouw tegenover Christus en Zijn Woord, tegenover Kerkeraad of Gemeente, tegenover Doops- en Ambtsbelofte.

Tot dankzegging omdat eindelijk gehandeld werd overeenkomstig de gedragslijn tegenover de „Synodale Organisatie“ door Dr. G. J. Vos Azn. voorgeschreven in zijn „Handboek tot beoefening en toepassing van het Kerkrecht“ blz. 15, alwaar geleidelijke wijziging wordt aanbevolen, *stuyt men, naar den alouden regel, met een goed geweten voor God, in gebondenheid aan Zijn Woord, dat in alles gebren en Richtmoer zij, een of ander punt daar-*

mede in onverschilligen strijd achtende, zich om des Heeren wil tot verbreking en overtreding gedwongen voelt.

Tot dankzegging alsoo, omdat, niettegenstaande ons ongelooft en onze menschenvrede, de HEERE God zondige boeien deed verbreken en menscheleke inzettingen, die met Zijn Woord streden, deed verwerpen en weder lust gaf in Zijne inzettingen.

Ja, dankzegging mag er wezen voor zoo menige wonderlijke uitkomst in nood, beschaming van vrees, nederwerping van tegenstand, als in tal van Kerken ondervonden is. Nog meer, indien met het losmaken van kerkelijke boeien, door de liefelijke werking des Heiligen Geestes, banden van ongelooft en gierigheid mochten springen, het zachte luk van Christus op de schouderen mocht gelegd worden, en Hij leerde zaalmoedigheid en nederig te zijn.

Wie zal den lof des Heeren uitspreken voor de geestelijke zegeningen hier en daar genoten; voor den broederband weder opgelegd; de gemeenschap der heiligen opnieuw ervaren; ja de bekeering in het Kerkelijk leven. Zalig, wie waarlijk niet maar *roepen* mocht voor de ere van „Koning Jezus“, maar in aanbidding nederzinken voor den Immanuel en Goel, Wiens trouw door onze ontrouw niet verbroken wordt. Wiens scepter vrijpraak gaf, toen wij het doodvonnis verwachtten, van Wiens lippen de myrrine afdrupte, door Wien wij tot den Vader gaan.

Dankzegging mag er wezen voor de allerwegen zich openbarende begeerte naar vereeniging tusschen alle Gereformeerden in den lande; voor de mannen, die de HEERE werkte, om raadslieden Zijns volks te zijn bij zoo gewichtige handelingen; voor de wonderlijke wijze, waarop reeds jaren lang hetgeen thans geschiedde, werd voorbereid; ja voor den tegenstand van allerlei kanten, die de doorwerking van Gods Woord op Kerkelijk gebied er beugtelijk aan stremt.

Neen, Gods weldadigheid verwerpen, mogen wij niet. — Maar maakt deze juist onze schuld niet te zwaarder, ja moest niet menigene belijden, dat juist na de „vrijmaking“ zijner Kerk eerst gevoeld werd, hoe diep onze Kerken zijn gezonken, hoe schuldig wij voor den HEERE staan?

„En nu van achteren is er maar één getuigenis in de ziel“, werd bij de Inleiding van het Congres gezegd, „hoe we zoo lief en zoo trouweloos konden zijn, om ons nog zoo door onzen God te laten slepen.“ Welke Kerk moet dit niet beamen? Hoe heeft dikwijls de vrees voor schorsing of het voorbeeld van anderen gewerkt, wat uit gehoorzaamheid aan Gods Woord reeds veel vroeger had moeten geschieden?

Ja wordt thans niet duidelijk, hoe tengevolge van jarenlange tuchteloosheid en stilzigen, de gemeente dermate onbekend is met de gruwelen der organisatie en ontwend aan de gezonde Kerkegeering, dat velen na de verlossing evenals gerede dieren weder den brandenden stal of als vrijgelaten slaven de oude boeien weder opzoeken? In hoe menige gemeente ondervond de Kerkeraad juist tegenstand van hen, die reeds lang Kerkelijk behandeld moesten geweest zijn, of ten minste in hun ambt door anderen vervangen!

En toch, om nog meer redenen hebben we met het volk uit Jeremia 3: 25 te betuigen: „*Wij liggen in onze schaamte en onze schande overdekt ons.*“

Verstaat de Gemeente het wel, dat de vijandige houding van tal van leeraars mede een gevolg is van de onverschilligheid der Kerken omtrent de wijze hunner opleiding, en dat, ware 50 jaar geleden de stichting eener Gereformeerde Universiteit begonnen, zij die thans vervolgen wellicht pleitbezorgers der zuivere beginselen op Kerkrechtelijk gebied geweest zouden zijn?

Werd er wel smart gevoeld over tegenstand of weifeling van Broeders, met wie men overigens in één geloof verbonden is, en wordt wel een antwoord gezocht op Israëls kreet in Richteren 21: 20, „*HEERE, God van Israël! Waarom is dit geschied in Israël, dat er leden een stem van Israël gemist wordt?*“

Bestaat niet het gevaar, dat menige Kerkeraad het deel der Gemeente, dat niet medegaat met de Reformatie, zich niet meer op de ziel gebonden gevoelt, en wanhoopt, dat ooit langs den weg van verootmoediging en geestelijke worsteling nog eens dergelijke verbreeping kon volgen, als tusschen Juda en Benjamin volgde na de verootmoediging en tuchttoefening in Richteren 20 beschreven?

En hoe meent men in tal van Gemeenten door een enkel schrijven aan den Kerkeraad jarenlang verzuim in gebed of waarschuwing niet te vergoeden, terwijl soms te ongevraagd de pijnlijke ooschoon noodzakelijke scheur getrokken wordt!

Werd niet ten gunste van de „vrijmaking“ der Kerken te veel nadruk gelegd op volle lokalen, ruime collecten, nieuwe hulpkerken en vergeten dat juist de H. Schrift in Lukas 12: 1, Micha 6: 7, 8, Jes. 66: 1, 2 daartegen waarschuwt en vooral op de verbrijzeling des hart, het recht doen en op persoonlijke barmhartigheid wijst, en ook Art. 29 der Belijdenis andere merkteekenen der Gereformeerde Kerken en der Christenen noemt?

En omgekeerd, hoe menigene, die alleen of met slechts enkelen in stad of dorp de bekeering zijner Kerk wenscht, wanhoopt daarvan, vergetend dat zoo krachtige belofte ligt in Matth. 18: 20: „*Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijnen Naam, daar ben ik in het midden van hen.*“ en dat juist op het gebed van één Nehemia, één David, één Samuel of één Mozes, de HEERE de grootste verlossingen of hervormingen schonk.

En waar het kwam tot Kerkelijk optreden, hoe hebben wij dan als Kerkeradsleden allereerst te vragen, of niet veel tot verootmoediging stemt.

Is niet menige teleurstelling of nederlaag gevolg ook van nog verborgen algoden of gekoesterde lievelingszonden?

Laten Predikanten en Ouderlingen, maar ook Gemeenteleden niet vergeten, dat gierigheid en vergoding van het scheppel, hoerij en onbezonnen huwelijken, pronkzucht en tuchteloosheid in het huizegeen de grootste jammeren over Volk en Kerk brachten.

Denk aan Jakob (Genesis 34) en Achan (Jozua 7); David (2 Samuel 12) en den Leviet van Richt. 19; Hiskia (2 Kon. 20) en Eli (1 Samuel 3).

Werd niet in menige onzer Kerken ongeregeld Kerkeradsvergadering gehouden, en, indien het geschiedt, vergeten eerst op elkander tucht te oefenen, alvorens men tegenover de Gemeente optreedt?

Wijden de Bedienaren des Woords thans vooral genoegzame studie en gebed aan hunne heerlijke taak; gaan de Ouderlingen niet menigmaal voort in de sleur, door de organisatie,

helaas, begunstigd, maar thans verboden, en wordt door Diakenen niet te vreesachtig soms de zorg voor meerdere armen op zich genomen, terwijl vergeten wordt, dat juist wanneer werkelijk weder eens opoffering voor armen, wezen, weduwen en kranken door Gemeente en Diakonie geschieden mag, zoowel geestelijke zegen als tijdelijke welvaart aanstaande is?

Oefenen de Gemeenteleden thans vooral tucht op elkander uit en vermaan men ook tegenstanders, of trad verbittering voor deernis, en onverschilligheid voor vertrouwen op Gods belofte in de plaats?

Ja, is er waarlijk geestelijk leven en godzaligheid? Bestaat niet het gevaar, dat het op den voorgrond stellen van het Koninklijk ambt onzes dierbaren Middelaars sommigen het Hoogepriesterschap aan het oog des geloofs onttrekt en wordt niet in menige Kerk higgend uitgerien naar het neerdruppelen van genade en vrede, waar men thans juist in het besef van Gods ontformende weldaden te meer behoefte gevoelt, om ook zijne kerkelijke, huizeleke en persoonlijke schuld weggenomen te zien door het bloed des Lams?

En waar de strijd voor de ere van Gods Woord en het Herderschap van Christus over Zijne Kerken gevoerd wordt, zijn onze wapenen wel immer heilig, onze drijfveren zuiver en handelen wij in het geloof dat de wereld overwint?

En toch niet alleen deze toestand van onze Kerken; waarbij voor ieder persoon en iedere plaatselijke gemeente nog zooveel bijzondere redenen tot verootmoediging komen; roept tot gebed wegens schuld en nood, nog meer van geestelijken dan van tijdelijken aard.

Het feit bestaat dat tal van „Hervormde“ Kerken moedaarrikkelen zijn, waarin week aan week de zielen geestelijk in den dood gehouden worden door eene prediking, die zorgeloosheid bevordert in de wandelaars naar de hel of ook de fundamente der Gemeente ondergraaft, door verzwijging of verbastering van de rechtvaardigmaking, de vastigheid van Gods Woord, de betekenis der Sacramenten enz.

Afgeestempeld moest men de Kerken noemen, waarin een andere God dan de Drieëenige en Zijne volzaligheid en onmisbaarheid verkondigd wordt. *Intentingsdwang met zieligf* voerde de Synode in, wegens de verplichting om ook leeraars en leden, die goddeloos leer drijven, op den kansel aan het Avondmaal te duiden.

Wittiging van *geestelijk overspel* wordt schaamteloos geprezen, nu juist goedgekeurd wordt, dat Kerkeradsleden zich gebonden achten aan verordeningen, die in strijd zijn met Gods Woord en met de trouw aan den Bruidgom der Kerk Jezus Christus.

Zullen deze feiten ons niet verootmoedigen, juist omdat wij door jarenlang plichtverzuim dat kwaad hielpen bevorderen, en, helaas! zoo menig Christen zich vergenoegt, wanneer hem maar het Woord gepredikt wordt terwijl het Kainswoord: *Ben ik mijns broeders hoeder?* en de oproepkreet: „*Wij willen niet dat deze Christus Koning over ons zij!*“ de zondige lijdelijkheid tegenover de gruwelen der „organisatie“ verklaren zal?

Moet ook op staathoudig gebied de schaamte ons aangezicht niet bedekken, nu een Grondwet ontworpen wordt, waarin gerekend wordt noch met de Grondwet aller natien, noch met het gezag des Heeren HEEREN over Nederland? En waar de overheid tegen de kerken optreedt, wordt daarbij niet vergeten, dat het gebed voor de „*Schilden der aarde*“ maar al te traag was, ja de overmacht van het tegenwoordig Ministerie mede gevolg is van de zonden en fouten onze eigene geestverwanten?

Ja, zouden de adressen dezer dagen aan Z. M. den Koning verzonden niet met gebed gepaard moeten gaan, opdat Hij, die in 1866 het hart onzes Konings neigde tot bevordering van de vrijmaking der Kerken, ook thans de Overheid deze lands en de Vertegenwoordiging onzes volks doe den weg volgen, die recht en billijk mag gekend worden?

Bovendien, ook de Rechterlijke Macht is tot zeer gewichtige beslissingen geroepen. Verrasst was reeds eenmaal het oordeel van den Openbaar Ministerie ten gunste der doleerenden; en toch rechtvaardig zouden we verdiend hebben dat de Rechters zich tegen ons keerden, nu wij zelf zoo lang verzuimd een Gereformeerde Universiteit ook voor de studie der rechten op te richten en nu wij zelfs aarzelen onze zonen er henen te zenden.

Alleen daarin ligt nog de kans van redding, dat onder diep verootmoediging vanwege onze gierigheid, afgoderij en berekeningszucht gepleit worde op Gods heerlijke beloften in Jesaja 1: 26. „*En ik zal u uw rechten wedergeven, als in het eerste en uw raadslieden als in den beginne.*“ God behoede ons arme Vaderland, dat niet als vóór 50 jaar tegenover de afscheiding de rechterlijke macht zich tegen ons keere en dan later blijke hoerij dat de oordeelen verzwaaarde en het rechtsbesef vervalschte.

Zijn in onze maatschappij niet brandstoffen opgestapeld ook door de onbarmhartigheid en ontrouw der Kerken, die niet meer het rouw, maar het bederf van het volk bleken te wezen? Dreigt ons Oost-Indië niet eer en steen te worden, die Nederland naar beneden trekt, dan de kerk te zijn waarop het drijft? Ja, zijn de volkszonden van salbatschending, hoerij, honger naar brood en spelen niet genoegzame grond, waarom alleen door Gods lankegheidheid ons nog slechts de geringere oordeelen van achternuging in alle takken van handel en nijverheid treden, waarbij telkens klinkt het in Amos 4 tot vijfmaal toe herhaalde: „*Nachtans hebt gij u niet bekeerd tot Mij, sprekt de HEERE. Daarom zal Ik u alsoo doen, o Israëli; omdat Ik dit doen zal, zoo schik u, o Israëli, om uwen God te ontmoeten!*“

Ziet daar redenen, waarom de Kerkeraad van Voorthuizen, uitgenoodigd tot het bijeenroepen van het Synodaal Convent, allereerst zich gedrongen gevoelde, om op te wekken tot dankzegging, maar dan ook tot gebed wegens de schuld en den nood van vaderland en kerken, door het houden van een Dank-, Vasten- en Bededag.

Want immers ook het Synodaal Convent, hoe veelbetekenend, noodig en gewenscht ook, brengt toch ook weder geestelijke gevaren met zich, waarvoor wij het oog niet mogen sluiten.

Het gevaar, dat het meer van de vergadering dan van den Heere alleen verwacht wordt, of door verzuim van Classicale en Provinciale samenkomsten het kerkelijk leven zich ongezonder ontwikkelde, en Mozes' bede uit Exodus 33 achterblijve: *Indien uw aangezicht niet meegaat sal, doe ons van hier niet optrekken.*“

Is niet bijzonder gebed noodig voor de Kerkeraden, die de onderwerpen zullen indienen, de Moderatoren, die de Classicale Conventen

hebben te leiden en de Kerken, die het agendum voor het Synodaal Convent opmaken, opdat niet de mensch maar de Heilige Geest regeere en wij ootmoedigheid mogen wandelen voor onzen God?

Bestaan er niet de beide klippen om of ter wille der gemeente in tucht te verslappen of op ongeestelijke wijze tegenover verpaanigen te handelen?

Vereischt de voorziening in de Bediening des Woords niet groote omzichtigheid, opdat niet vergeten worde: *Diid den Heer des oogtes, dat Hij arbeiders wilstoote.*“ en dat juist op het vasten en bidden te Antiochie, Barnabas en Paulus aangewezen werden?

Zou er geen gevaar zijn dat uitwendige vermeerdering of stoffelijke voorziening meer op het hart gebonden lag, dan de geestelijke fundering der kerken, of dat omgekeerd menige Gemeente traag bevonden werd in de voorziening in tijdelijke nooden?

Is het bij de poging tot herreeniging van alle Gereformeerden in den lande niet wenschelijk, dat vooraf nog veel meer de vereeniging met den Heere en eerst daarna die met elkander gezocht worde, en dus ook de oorzaken beliden en bestreden worden, waarom de Heere ons gescheiden heeft.

Zou niet het naderend Synodaal Convent menigene dringen tot gebed, zij het onder drijving des Heiligen Geestes?

En vandaar dan ons voorstel. — o, Het is zeker, dat thans vooral bij den ingezonken toestand onzer Kerken het vasten vrijwillig moet zijn, en ook alleen aan hen, die hun particuliere Vasten- en Bededagen nog kennen, deze oproeping noch vreemd noch zwaar zal vallen. Dat ons Daniels en Esthers voorbeeld voor den geest come! En worde niet vergeten, dat juist, toen Ezra aan de rivier Avaha stond, hij een dergelijke Bededag uitriep om *veen rechten weg van den Heere te verzoeken voor ons, en voor onze kinderen, en voor al onze haven.*“

Mochten ook nog twee andere klippen vermeden worden. Vooreerst dat niet vergeten worde wat in Jesaja 58 zoo ernstig gewaarschuwd wordt, dat alle verootmoediging van God niet gewild is, zoo niet tevens met de zonden gebroken worde en knopen der goddeloosheid losgemaakt; zoo de barmhartigheid zich niet tevens door gaven, zij het thans ook voor noodlijdende Kerken, openbare; indien veeten niet worden weggeruimd en ook andere jukken dan die der Synode weggedaan worden.

„*En zoo gij uwe ziel opent voor den hongerige, en de duisternis niet versadigt, dan zal uw licht in de duisternis opgaan, en uwe donkerheid zal zijn als de middag.*“ En de HEERE zal u geduriglijk leiden, en Hij zal uwe ziel versadigen in goede draogten, en uwe beenderen vaardig maken; en gij zult zijn als een gewaterd hof, en als een springader der wateren, welke wateren niet ontbreken. En die uit u voortkomen, zullen bouwen de oude verwoeste plaatsen; de fundamente van geslacht tot geslacht verwoest, zult gij oprichten en gij zult genaamd worden: Die de bresse toemruut, die de paden weder opmaakt, om te bewonen.“ (Jesaja 58: 10-12).

In de tweede plaats worde niet verwaakt van een dag of de onderhouding daarvan. — „*De Heere wandt zich tot het gebed desgenen, die gansch onthout is!*“ en juist de eigeengerechtigheid worde gedood, opdat de gerechtigheid van Christus alleen de grond zij, waarop nog iets gevoel voor Zion gemaekt worde.

En zoo werd te Voorthuizen de Bededag gesteld op Hemelvaartdag; niet slechts omdat geen Zondag maar een Werkdag, die dan rustdag wordt, oudtijds daarvoor bestemd werd; maar ook omdat aldus de uitschrijving wellicht minder bezwaar in enkele Kerken zou ontmoeten. Komt niettemin daartoe deze oproeping te laat, zoo zij aan uwe wijheid overgelaten een anderen dag te bepalen.

o, Dat waarlijk de Geest des Heeren in den morgenstond den Dienaren des Woords opening geve om de breuke van land en kerk, huis en hart bloot te leggen; en waar geen Leeraar of andere Voorganger vertragen kan worden, de Predication van *Van der Groot* of een ander stoffe tot verootmoediging mochten geven. En in den namiddag of avondure worde van den HEERE in het bijzonder gevraagd, welken weg Hij ons naar het Woord aanwijst voor de reformatie onzer Kerken, onzer huizen en harten.

Zalig, wanneer dan het oog gericht worden mocht op Christus, die ten hemel voor om te bidden voor Zijne overspelige bruid, welke met tranen van berouw haren Bruidgom naklaagt door de trekkende liefde des Troosters, in het harte uitgestort. Zalig, wanneer we eerst in den Spotkoning op Gabbatha de bedekking ook zijner ambts- en kerkelijke zonden zien mag, daarna in afsnankelijkheid vertrouwd op Hem, die thans ter rechterhand Zijns Vaders gezeten is, om van daar Zijn Gemeente te regeeren, met Zijne macht haar tegen alle vijanden te beschermen, dwars door onze zonden en des vijands lagen heen Zijn Raad te volvoeren, Zijn Zion zevenvoudig te louteren en door Zijn Heiligen Geest in Zijne lidmaten de hemelsche gaven uit te gieten.</